

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžfk/46/2020
Identifikačné číslo spisu: 1018201369
Dátum vydania rozhodnutia: 22.06.2021
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1018201369.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD. a členov senátu JUDr. Mariána Trenčana a JUDr. Igora Belka, v právnej veci žalobcu (v konaní sťažovateľ): AUTO ROTOS - ROZBORA s.r.o., so sídlom Račianska 184/B, 831 05 Bratislava, IČO: 35 918 519, zastúpený: LEGAL & CORP s.r.o., so sídlom Gajova 11, 811 09 Bratislava, IČO: 47 237 325, proti žalovanému: Ministerstvo financií Slovenskej republiky, so sídlom Štefanovičova 5, 817 82 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č. MF/014293/2018-77 zo dňa 09.07.2018, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/160/2018-35 zo dňa 5. novembra 2019, jednomyselne takto Smolinská

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/160/2018-35 zo dňa 5. novembra 2019 zrušuje a vec krajskému súdu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred orgánmi finančnej správy

1. Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky (ďalej aj „prvostupňový správny orgán“) na základe podania žalobcu označeného ako „1 Podnet na preskúmanie rozhodnutia Daňového úradu Bratislava č. 9104405/5/4412489/2013/Sia zo dňa 02.10.2013 (ďalej tiež „rozhodnutie správcu dane“) mimo odvolacieho konania Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky z vlastného podnetu alternatívne, 2 Podnet na nariadenie obnovy daňového konania č. 9104405/5/4412489/2013/Sia vedenom na Daňovom úrade Bratislava Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky“ zo dňa 08.01.2018 a jeho doplnenia z 14.03.2018“ (ďalej tiež všeobecne „podnet“) v 1. časti o preskúmanie rozhodnutia správcu dane mimo odvolacieho konania žalobcovi písomne oznámilo, že rozhodnutie správcu dane nie je možné preskúmať mimo odvolacieho konania v rozsahu, v akom rozhodol súd. V ostatnej časti, t.j. v 2. časti podnetu prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. 218801/2018 z 17.04.2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) postupom podľa § 76 ods. 2 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (Daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Daňový poriadok“)

zamietol „podnet - návrh na nariadenie obnovy konania z úradnej moci“ žalobcu.

2. Žalobca videl dôvodnosť obnovy konania v tom, že vyšli najavo nové skutočnosti, ktoré mohli mať podstatný vplyv na vecnú správnosť výroku v jedenástich rozhodnutiach správca dane a nemohol ich v konaní uplatniť bez zavinenia, pretože Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) v rozsudkoch podľa jeho názoru prekvapivo spochybnil hmotnú existenciu zdaniteľného plnenia a rozhodnutie správca dane záviselo od posúdenia predbežnej otázky, o ktorej príslušný orgán rozhodol inak, ako rozhodovacia prax Súdneho dvora Európskej únie a Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré už záväzne rozhodli, že správca dane má povinnosť zistiť, či daňový subjekt vedel alebo mohol vedieť, že je súčasťou reťazca dodávateľov, ktorí v súvislosti s dodaním predmetu zdaniteľného plnenia spáchali daňový podvod.

3. Žalovaný rozhodnutím č. MF/014293/2018-77 zo dňa 09.07.2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie.

4. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia uviedol, že základným predpokladom je dodržanie lehoty pre povolenie obnovy konania a v tejto súvislosti skonštatoval, že žalobca nedodrжал zákonnú objektívnu lehotu, keďže právoplatnosť rozhodnutia správca dane, ktorého sa obnova konania týka, nastala v roku 2014.

5. Ani právne závery Najvyššieho súdu podľa mienky žalovaného nemožno považovať za nový dôkaz, ktorý by zakladal nárok na nariadenie obnovy konania z úradnej moci.

6. Podľa mienky žalovaného neboli splnené ani podmienky na obnovu konania podľa § 75 ods. 1 písm. b/ a c/ Daňového poriadku, keďže rozhodnutie správca dane nebolo vydané na základe dôkazov, ktoré sa ukázali ako nepravdivé alebo sa rozhodnutie dosiahlo trestným činom a nezáviselo ani od posúdenia predbežnej otázky, o ktorej príslušný orgán rozhodol inak.

7. Záverom žalovaný poukázal aj na závery rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S/279/2017-50, ktorý konštatoval, že Daňový poriadok neumožňuje daňovému subjektu podanie návrhu na obnovu konania z úradnej moci, s ktorým by právna úprava spájala právne účinky začatia konania na nariadenie obnovy konania.

8. Kasačný súd konštatuje, že prejednávanej veci predchádzalo daňové konanie, v ktorom Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky rozhodnutím č. 1100302/1/4683/2014/1042 zo dňa 08.01.2014 potvrdilo rozhodnutie Daňového úradu Bratislava č. 9104405/5/4412489/2013/Sia zo dňa 02.10.2013, ktorý postupom podľa § 68 ods. 5 Daňového poriadku vyrubil žalobcovi rozdiel dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie apríl 2010 v sume 83.980,-eur.

9. Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 2S/60/2014-124 zo dňa 30.09.2015 žalobou napadnuté rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 1100302/1/4683/2014/1042 zo dňa 08.01.2014 zrušil a vec vrátil finančným orgánom na ďalšie konanie. Najvyšší súd rozsudkom sp.zn. 1Sžf/41/2016 zo dňa 30.05.2017 zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave tak, že žalobu zamietol.

II.

Konanie pred krajským súdom

10. Proti preskúmanému rozhodnutiu sa žalobca včas podanou správnu žalobou bránil na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a žiadal, aby krajský súd zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

11. Krajský súd rozsudkom č.k. 5S/160/2018-35 zo dňa 15. novembra 2019 (ďalej tiež „napadnutý rozsudok“) žalobu zamietol postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“), pretože nezistil žiadne dôvody na obnovu konania z úradnej moci, žalovaný sa v

preskúmanom rozhodnutí zaoberal všetkými námietkami žalobcu, dostatočne zistil skutkový stav veci a tento aj po právnej stránke správne posúdil.

12. Krajský súd akcentoval najmä nasledovné argumenty:

- žalobcovi uplynula objektívna lehota na podanie návrhu na obnovu konania,
- daňový subjekt nie je oprávnený podať podnet na nariadenie obnovy konania z úradnej moci (totožne rozsudok Krajského súdu Bratislava č. k. 1S/279/2017-50),
- skutočnosti, ktoré žalobca ponúkal v rámci žalobných bodov a podania adresovaného prvostupňovému správne orgánu, nie sú dôvody na nariadenie obnovy konania,
- dôvetok „odbor“, ktorý je uvedený v záhlaví preskúmaného rozhodnutia krajský súd poňal ako písársku chybu.

III.

Kasačná sťažnosť žalobcu, vyjadrenie žalovaného

A)

13. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca (ďalej len „sťažovateľ“) včas kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. f/ a g/ S.s.p. a navrhol, aby kasačný súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že zruší rozhodnutia správnych orgánov oboch stupňov a vec vrátil prvostupňovému správne orgánu na ďalšie konanie.

14. V rámci kasačných dôvodov akcentoval nasledujúce sťažnostné body:

K porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ S.s.p)

- krajský súd sa nevysporiadal so žalobnou námietkou ohľadne nezákonnosti (ničotnosti) správnych aktov, keďže boli vydané bez návrhu (sťažovateľ sa nedomáhal obnovy konania z úradnej moci na základe návrhu),
- vo vzťahu k dôvodom obnovy konania uviedol iba všeobecné tvrdenie, že sťažovateľom ponúknuté skutočnosti nie sú relevantnými dôvodmi na nariadenie obnovy konania,
- krajský súd nezrozumiteľne a nepravdivo uviedol, že existencia predmetov zdaniteľných plení nemôže byť sporná, o čom svedčí rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžf/41/2016 z 30.02.2017.

K nesprávne posúdeniu veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.)

- sťažovateľ sa nestotožnil s právnym posúdením krajského súdu vo vzťahu k „podnetu na nariadenie obnovy konania z úradnej moci“, keďže netvrdil, že má zákonný nárok na obnovu konania po uplynutí zákonnej lehoty,
- z pojmu „podnet“ podľa názoru sťažovateľa vyplýva, že sa zjavne nejednalo o návrh na obnovu konania, ale o podanie, ktorým dal daňovým orgánom na zváženie, že v daných veciach došlo k takým skutočnostiam, ktoré majú podstatný vplyv na správnosť pôvodných rozhodnutí.
- každý má podľa mienky sťažovateľa právo obracať sa so svojimi podnetmi na orgány verejnej moci,
- keďže správne orgány vydali rozhodnutia bez návrhu, ide o vadu zmätočnosti, ktorú je potrebné podľa názoru sťažovateľa zohiť ich zrušením.

B)

15. Žalovaný v písomnej reakcii nad rámec už prezentovaných skutočností k sťažnostným bodom uviedol, že prvostupňový správny orgán sa podnetom na obnovu konania a výsledkom bolo rozhodnutie o zamietnutí obnovy konania z dôvodu, že „neboli dané žiadne dôvody“ podľa Daňového poriadku.

16. V rámci repliky sťažovateľ zotrval na svojej predošlej argumentácii.

IV.

Právne závery kasačného súdu

17. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „kasačný súd“) preskúmal napadnutý

rozsudok v medziach sťažnostných bodov (§ 438 ods. 2, § 445 ods. 1 písm. c/, ods. 2 S.s.p.), pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1, § 443 ods. 1 S.s.p.) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 S.s.p.), vo veci v zmysle § 445 S.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyselne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná, keďže rozhodnutie krajského súdu je podľa názoru kasačného súdu nepreskúmateľné.

18. Podľa § 139 ods. 2 S.s.p. v odôvodnení rozsudku uvedie správny súd stručný priebeh administratívneho konania, stručné zhrnutie napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie argumentov žalobcu a vyjadrenia žalovaného, prípadne ďalších účastníkov, osôb zúčastnených na konaní a zainteresovanej verejnosti, posúdenie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Ak správny súd zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vráti mu vec na ďalšie konanie, je povinný v odôvodnení rozsudku uviesť aj to, ako má orgán verejnej správy vo veci ďalej postupovať. Správny súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

19. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu plynúca z čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky je založená na tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde. Tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy vykonáva.

20. Výklad a aplikácia zákonov je výlučným právom všeobecných súdov, pričom tento výklad nesmie byť arbitrárny a musí byť náležite odôvodnený. V tomto zmysle, rovnako aj každé rozhodnutie súdu musí byť odôvodnené a musí byť z neho dostatočne zrejmé, na základe čoho súd dospel ku konkrétnym záverom tvoriacim základnú obsahovú štruktúru odôvodnenia rozhodnutia.

21. Povinnosť všeobecných súdov svoje rozhodnutia riadne odôvodniť zákonom predpokladaným spôsobom predstavuje súčasť práva na spravodlivý proces (§ 139 ods. 2 S.s.p.).

22. Z ustálenej rozhodovacej praxe vyplýva, že z odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej, a preto odňatím možnosti konať pred súdom (denegatio iustitiae) je aj také porušenie práva na spravodlivý proces, kedy v hodnotení skutkových zistení súdom v napadnutom rozhodnutí absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil a riadne sa s nimi nevysporiadal.

23. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2015, sp.zn. II. ÚS 675/2014-40 z ktorého vyplýva, že „súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP (aktuálne § 139 ods. 2 SSP; pozn. súdu) v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia. Povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany... . Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.“

24. V kontexte predoslaných skutočností kasačný súd považoval za dôležité uviesť, že jeho úlohou je v rámci kasačného princípu správneho súdneho konania preskúmať vecnú správnosť právnych záverov

rozhodnutia krajského súdu a nie nahrádzať prieskumnú činnosť krajského súdu vrátane odôvodňovania rozhodnutia.

25. Z administratívneho spisu žalovaného vyplýva, že sťažovateľ podal podnet na preskúmanie rozhodnutia správcu dane mimo odvolacieho konania (1. časť podnetu) a alternatívne, podnet na obnovu konania z úradnej moci (2. časť podnetu).

26. Vo vzťahu k podnetu na preskúmanie rozhodnutia správcu dane mimo odvolacieho konania prvostupňový správny orgán sťažovateľovi v rámci výzvy na odstránenie nedostatkov z 26.02.2018 oznámil, že v danej časti považuje jeho žiadosť za bezpredmetnú z dôvodu, že rozhodnutie nie je možné preskúmať mimo odvolacieho konania v rozsahu, v akom rozhodol súd. O podnete sťažovateľa na obnovu konania z úradnej moci rozhodol žalovaný tak, že potvrdil odvolaním napadnuté meritórne rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu, ktorý podnet sťažovateľa zamietol.

27. V súvislosti s procesným postupom správnych orgánov krajský súd napadnutý rozsudok postavil na skutočnosti, že sťažovateľ zmeškal zákonnú lehotu na podanie návrhu na obnovu konania a ním uvádzané dôvody nie sú relevantné z pohľadu zákonných dôvodov na nariadenie obnovy konania z úradnej moci (§ 75 ods. 1 Daňového poriadku).

28. V tomto kontexte sa kasačný súd stotožnil s kasačnou námietkou sťažovateľa v tom smere, že právne úvahy ohľadne posúdenia podania sťažovateľa sa nepremietli do odôvodnenia napadnutého rozsudku.

29. Daňový poriadok umožňuje účastníkom konania aj správne orgánu obnoviť právoplatne skončené daňové konanie. Obnova konania je však prípustná len na základe návrhu daňového subjektu, ktorý spĺňa obligatórne zákonné náležitosti (§ 75 Daňového poriadku), alebo na základe procesného úkonu správneho orgánu.

30. Kasačný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že krajský súd bez toho, aby ponúkol akúkoľvek právnu úvahu v načrtnutom smere, prejav vôle sťažovateľa interpretuje v tom zmysle, že sa domáha obnovy konania na základe návrhu, a to napriek skutočnosti, že sťažovateľ opakovane akcentoval, že nepodal návrh na nariadenie obnovy konania, ale podnet správne orgánu, keďže sa domnieval, že existujú skutočnosti odôvodňujúce nariadenie obnovy konania ex officio.

31. Sťažovateľ skutočnosť, na ktorú poukazoval žalovaný aj krajský súd, že zmeškal lehotu na podanie návrhu na obnovu konania, ako podstatný dôvod pre rozhodnutia, uviedol už predmetnom podnete.

32. Z bodu 6.1 podnetu sťažovateľa totiž vyplýva, že sťažovateľ v kontexte svojej argumentácie vo vzťahu k daňovému konaniu (viď bod č. 8 tohto rozsudku) uviedol, že: „...veríme, že je spoločným zámerom oboch strán odvrátiť vyššie uvedený hroziaci scenár a preto preskúmate Prvostupňové rozhodnutie mimo odvolacieho konania [...] alebo alternatívne nariadite obnovu Daňového konania...“

33. Z tohto hľadiska sa kasačnému súdu javí, že sťažovateľ sa svojím podaním nedomáhal iniciovania žiadneho konania. Práve naopak, z administratívneho spisu vyplýva, že preskúmané rozhodnutie je výsledkom procesného postupu, ktorý zvolil prvostupňový správny orgán a následne v odvolacom (správnom) konaní legitimizoval žalovaný.

34. Kasačný súd je v zhode s názorom sťažovateľa, že je právom každého obrátiť sa so svojím podnetom na orgány verejnej moci. Podnet, ktorým sa fyzická osoba alebo právnická osoba obracia na orgán verejnej moci podľa názoru kasačného súdu automaticky nevyvoláva procesné následky iniciovania konania o obnove daňového konania.

35. Ani právne závery krajského súdu v rozsudku sp.zn. 1S/279/2017 podľa názoru kasačného súdu nie sú aplikovateľné na prerokúvanú vec, keďže v uvedenej veci podal žalobca návrh na obnovu konania, na základe ktorého žiadal, aby správny orgán nariadil obnovu konania z úradnej moci.

36. Kasačný súd mimo sťažnostných bodov uvádza, že rozsudok je nezrozumiteľný aj z toho hľadiska, že v rámci expozície odôvodnenia napadnutého rozsudku krajský súd konštatuje, že sťažovateľ zmeškal objektívnu lehotu na podanie návrhu na obnovu konania (dôvod pre zastavenie daňového konania podľa § 62 ods. 1 písm. e/ Daňového poriadku) a následne sa vecne zaoberá posudzovaním sťažovateľom uvádzaných skutočností z hľadiska dôvodnosti povolenia obnovy daňového konania.

37. Ak teda krajský súd dospel k záveru, že podanie sťažovateľa je návrhom na nariadenie obnovy konania, ktorý nebol podaný v zákonnej objektívnej lehote, vecné posudzovanie skutočností odôvodňujúcich obnovu konania ex officio je podľa názoru kasačného súdu irelevantné.

38. Vzhľadom na to, že z hľadiska vymedzenia sťažnostných bodov možno považovať kasačnú sťažnosť za dôvodnú, rozhodol kasačný súd podľa § 462 ods. 1 S.s.p. o zrušení napadnutého rozsudku a o vrátení veci na ďalšie konanie. V ďalšom konaní sa krajský súd predovšetkým vysporiada so žalobným bodom sťažovateľa, ktorým namietal, že nepodal návrh na obnovu konania, ale podnet správny orgán na nariadenie obnovy konania ex officio.

39. V prípade, že krajský súd podanie sťažovateľa vyhodnotí ako návrh na obnovu konania, bude sa zaoberať splnením procesných podmienok návrhu na obnovu daňového konania. Pokiaľ krajský súd vyhodnotí podanie sťažovateľa ako podnet, ktorým sa sťažovateľ obrátil na orgán verejnej moci, bude sa zaoberať otázkou, či je postup správnych orgánov, ktorým rozhodli meritórnym rozhodnutím, v súlade so zákonom.

40. Právo na náhradu trov kasačného konania bude predmetom rozhodovania krajského súdu v zmysle § 467 ods. 3 S.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.